

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії

ДВНЗ «Університет банківської справи»

_____ Т.С. Смовженко
29 березня 2016 року

ПРОГРАМА

співбесіди

**для конкурсного відбору вступників
до ДВНЗ «Університет банківської справи»
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста,
здобутого за іншою спеціальністю для вступу
за спеціальностями: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
071 «Облік і оподаткування», 051 «Економіка», 073 «Менеджмент»
(за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і
аудит», 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030502 «Економічна
кібернетика», 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці»)
на денну та заочну форми навчання**

Київ 2016

Укладач:

Соболева О.П. к.е.н., доцент кафедри економічної теорії Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи»

Рецензент:

Камінська Т.М., д.е.н., професор кафедри економічної теорії Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри економічної теорії Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» 29 лютого 2016 року (протокол № 8).

Розглянуто та погоджено на засіданні Навчально-методичної ради ДВНЗ «Університет банківської справи» 22 березня 2016 року (протокол № 6).

Розглянуто та ухвалено на засіданні Приймальної комісії ДВНЗ «Університет банківської справи» 29 березня 2016 року (протокол № 6).

ВСТУП

Програма співбесіди для конкурсного відбору вступників до ДВНЗ «Університет банківської справи» для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста здобутого за іншою спеціальністю на денну та заочну форми навчання розроблена з урахуванням чинних програм з основ економіки і складається з 11 тем, кожна з яких присвячена окремим проблемам економічної теорії.

Метою програми співбесіди для конкурсного відбору вступників до Університету для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста є виявлення рівня знань та вмінь з основ економіки.

Програма охоплює теоретичні та прикладні питання, які виявляють:

- рівень знань абітурієнтів про економічні відносини та економічні закони суспільного виробництва, економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку, фактори зародження, утвердження і напрями розвитку сучасних соціально-економічних систем, про основи функціонування домогосподарств та підприємств, про економічні потреби і інтереси, про виробництво і характер праці, сутність і закони ринку, товар і гроші, про підприємство, витрати праці, прибуток і його форми, про суспільне відтворення та економічний розвиток, про економічну роль держави, основні тенденції та проблеми розвитку сучасної світової економіки;

- рівень формування економічного мислення, здібностей до аналізу сутності та наслідків економічних явищ та процесів.

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Зародження та основні етапи розвитку економічної теорії. Первісна економічна думка та її представники. Меркантилізм. Фізіократи. Класична школа. Марксизм. Маржиналізм. Сучасні економічні теорії. Розвиток економічної думки в Україні.

Предмет економічної теорії. Трактуювання предмета економічної теорії різними школами. Економічна теорія - фундаментальна економічна наука, що вивчає загальні закономірності господарського життя. Методи дослідження економічних процесів та явищ. Позитивний та нормативний аналіз. Особливості мікро- та макроекономічного аналізу.

Економічні категорії та економічні закони. Пізнання і використання економічних законів. Функції економічної теорії. Економічна теорія і обґрунтування економічної політики. Місце економічної теорії в системі економічних наук.

Тема 2. Процес суспільного виробництва та його основні фактори

Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси. Економічний закон зростання потреб. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.

Суспільне виробництво та його елементи. Матеріальне і нематеріальне виробництво. Основні економічні фактори (ресурси) виробництва, їх взаємодія. Закон відносної обмеженості економічних ресурсів. Межа виробничих можливостей. Виробнича функція та її складові.

Основні показники суспільного виробництва і його сучасні форми.

Тема 3. Теорія власності. Сучасні економічні системи

Зміст і структурні елементи економічної системи. Економічні відносини як суспільна форма і спосіб організації економічної системи. Структура економічних відносин. Типи і еволюція економічних систем. Традиційна система. Ринкова економіка вільної конкуренції. Командно-адміністративна система. Соціально орієнтована ринкова економіка. Перехідні економічні системи: зміст, риси, суперечності.

Власність та її роль в економічній системі. Економічний та правовий зміст власності. Суб'єкти та об'єкти відносин власності. Основні форми власності, їх взаємодія. Нові тенденції у розвитку відносин власності. Роздержавлення та приватизація власності.

Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва. Гроші та інфляція

Натуральне господарство та його характеристика. Умови виникнення товарного господарства та його загальна характеристика. Види товарного виробництва. Проста і розвинена форми товарного виробництва.

Товар та його властивості. Теорії вартості.

Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть та функції грошей. Грошовий обіг та його закони.

Інфляція, її суть, різновиди, причини і наслідки. Особливості інфляційних процесів в Україні.

Тема 5. Ринок: сутність, функції та умови формування

Ринкове господарство як невід'ємний елемент товарного виробництва. Ринок, умови його виникнення та історичні етапи розвитку. Функції ринку. Види ринків та їх взаємозв'язок. Суб'єкти ринкової економіки. Ринкова інфраструктура, її елементи та роль у розвитку економіки. Основні напрямки становлення ринкової інфраструктури в Україні.

Сутність попиту. Закон попиту. Крива попиту. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Ціна рівноваги. Ринкова рівновага. Еластичність попиту та пропозиції.

Конкуренція – основа ринкового механізму господарювання. Види конкуренції. Форми та методи конкуренції.

Причини виникнення та сутність монополій. Основні форми монополій. Монополістична конкуренція. Олігополія: характерні риси, види. Конкуренція в умовах регульованого ринкового господарства. Антимонопольне законодавство.

Тема 6. Підприємство і підприємництво. Витрати виробництва

Поняття підприємства. Форми і види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств в ринковій економіці. Розміри підприємств. Проблеми розвитку підприємств в Україні.

Сутність та функції підприємництва. Багатоукладна економіка як об'єктивна основа розвитку підприємництва в Україні. Основні напрямки розвитку різноманітних форм підприємницької діяльності в Україні. Підприємець – основна фігура економічного прогресу.

Витрати виробництва як елемент виробництва. Сутність та економічне значення витрат виробництва. Теорії витрат виробництва. Суспільні витрати виробництва. Економічні і бухгалтерські витрати та їх структура. Валові, середні та граничні витрати.

Доход фірми. Прибуток фірми, його види. Концепції прибутку та їх витоки. Норма прибутку.

Тема 7. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата

Капітал та його сутність. Альтернативні теорії капіталу. Постійний та змінний капітал. Структура виробничого капіталу. Основний та оборотний капітал. Фізичне та моральне зношування капіталу. Амортизація. Кругообіг капіталу. Оборот капіталу. Показники ефективного використання основного та оборотного

капіталу. Нагромадження капіталу. Інвестування. Особливості нагромадження капіталу в Україні.

Трудові відносини: сутність і структура. Наймана праця. Вартість робочої сили: дискусійні аспекти.

Заробітна плата, її форми та функції. Теорії заробітної плати. Номінальна та реальна заробітна плата. Мінімальна заробітна плата та її критерії. Людській капітал.

Тема 8. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента

Капітал у сфері торгівлі. Товарні біржі. Позичковий капітал і відсоток.

Банки, їх роль та функції. Центральні і комерційні банки. Фінансово-кредитні організації. Сутність кредиту та його форми. Відсоток та його економічна природа. Банківський прибуток.

Рентні відносини та форми земельної ренти. Земельна рента та орендна плата. Ринок земельних ресурсів в Україні і ціна землі. Ціна на сільськогосподарську продукцію. Державна підтримка сільського господарства.

Тема 9. Економічний розвиток. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання державою

Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Чинники економічного зростання. Роль сучасних інформаційних технологій в інформаційному зростанні.

Економічне зростання та економічні коливання. Економічна нерівновага. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів: дискусійні проблеми. Особливості розвитку економіки в Україні.

Зайнятість: сутність і форми. Теорії зайнятості. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Причини, види і форми безробіття. Державне регулювання зайнятості та його методи. Проблеми зайнятості, відтворення робочої сили та безробіття в Україні.

Тема 10. Державне регулювання ринкової економіки

Необхідність державного регулювання економіки. Межі і форми державного втручання в регулювання економічного відтворення.

Функції держави, основні методи та напрями державного регулювання.

Концепції державного регулювання економіки та їх еволюція.

Економічний інструментарій та важелі державного впливу на ринкову економіку.

Формування системи державного регулювання економіки України при переході до ринку.

Тема 11. Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин

Світове господарство: його сутність та структура. Міжнародний поділ праці і спеціалізація. Міжнародні економічні відносини. Інтернаціоналізація господарських відносин і продуктивних сил. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу.

Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародні товарні ринки. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі.

Сутність і форми міжнародного руху капіталів, його масштаби, динаміка та географія. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити.

Міжнародні валютно-фінансові відносини. Міжнародна валютна система, валютні ринки і валютний курс. Конвертованість валюти. Платіжний баланс та його регулювання.

Міжнародна міграція робочої сили. Інші форми міжнародних економічних відносин. Державне регулювання світогосподарських зв'язків.

Місце України у світовому господарстві.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Горленко Г.О. Практичні роботи з економіки для учнів 11 класів (рівень стандарту) – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – 28 с.
2. Гронтковська, Г. Е. Макроекономіка : навч. посібник / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. - К. : Центр учбової літ-ри, 2011. - 400 с.
3. Заблоцький, Б. Ф. Національна економіка : підручник / Б. Ф. Заблоцький. — Львів: НовийСвіт-2000, 2010. — 582 с.
4. Капіруліна С.Л. Подорож у світ економіки /С.Л.Капіруліна, К.В.Панькова. – Кам'янець-Подільський: Аксіома. – 2011. – 72 с.
5. Кулішов В.В., Падалка О.С., Вачевський М.В. та інші Основи ринкової економіки: підручник // За загальною редакцією В.В. Кулішова – Львів: «Магнолія 2006», 2013.– 472 с.
6. Основи економічних знань / За ред. акад. НАПН України А.Ф. Павленка; чл.-кор. НАН України В.С. Савчука; Авт. колектив: Савчук В.С., Зайцев Ю.К. та інші.. Базовий підручник Міністерства освіти України – Харків, «ФОРМ», 2014. – 762 с.
7. Основи економічної науки: курс лекцій / В.С. Савчук, О.О. Беляєв, К.Т. Кривенко та ін. – К.: КНЕУ, 2011. – 442с.
8. Отрошко, О. В. Основи економічної теорії : навч. посібник / О. В. Отрошко. — 2-е вид., перероб. та доп. — Київ : Знання, 2013. — 334 с.
9. Политическая экономия: прошлое, настоящее, будущее / За ред. Геєць В.М. Авт. колектив Геєць В.М., Тарасевич В.М, Зайцев Ю.К., Савчук В.С. та інші. — К.: ЦУЛ, 2014 — 1056 с.
10. Радіонова І.Ф. Економіка (рівень стандарту, академічний рівень). 11 клас І.Ф. Радіонова. – Кам'янець-Подільський : Аксіома – 2011. – 176 с.

- 11.Семенко В.М. Економічна теорія. Політекономія: Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури – 2010. – 364 с.
- 12.Щетинін А.І. Політична економія.: Підручник / А.І.Щетинін; затв. Мін. освіти і науки України. – Київ: Центр учбової літератури, 2011 – 400 с.